

Szűcs Édua

A festői, grafikai ötletek száma légió, ám nagyon kevés közülük az olyan, amelynek becsülete is volna. Technikai ötlet, bravúr még csak elmegy valahogy; bár megsüvegelni azt sem nagyon szokás. Az „irodalmi”, „tematikai”, „tárgyi”, „szöveges” ötleteket azonban megvetni illik, alkotójukról pedig azt mondani, hogy maché amit csinál, hogy műfajt tévesztett, legjobb esetben, hogy „alkalmazott” grafikus, nem igazi művész. Nos, Szűcs Édua rajzai, kivétel nélkül ötletekre épülnek. A művész el is árulta – de ha nem teszi is, nyilvánvaló –, mielőtt a papír elé ülne, fejében már megvan, kész az ötlet, címszavakban akár le is írható. A művésznő mutatott is nekem ilyen cédulákat: valóban ott állt rajtuk pár szóban, szintagmában, mit is akar azután megrajzolni. Szóval, minden elméleti megfontolás azt diktálná, hogy Szűcs Édua dolgait ne vegyük komolyan, alkotójukat pusztán ügyesnek, szellemesnek, ötletesnek tekintsük; valami egészen másnak, mint művésznek. Aki azonban akár futólag is, szemügyre veszi ezeket az ötletes grafikákat, lehetetlen, hogy elemi erővel ne érezze, hogy művészetről van itt szó, mégpedig a javából.

Bár a paradoxon: maché és művészi fantázia ellentéte változatlanul megmarad, ezek a rajzok csak úgy sugározzák azt, amit másként, mint grafikai nyelven elmondani nem lehet. Egyetlen rajzán is telitalálatú megoldások sokaságát fedezhetjük fel, hát még, ha egymás után többet vehetünk szemügyre. Megkapó a kavargóan gazdag vonalak, a parányi, jellemző részletek bővedje, a kicsiny, látszólag jelentéktelen aspektusok könnyed és mégis alapos kidolgozása, az, ahogyan az alapötlettel szinte semmilyen kapcsolatban nem álló textúrákat is kidolgozza, telíti, ahogy „megcsinálja” a fát, amelynek egyetlen „értelme” csak annyi, hogy nekilökik a hintát, ahogy skurcba teszi a figurákat, pedig csak a tekintetük (és amire az

irányul) lenne fontos. E momentumok arról tanúskodnak, hogy Szűcs Édua rajzainak az ötlet csak afféle szervező közepe, fókusza. A fontos a művészet, a grafikai nyelven kifejezhető.

A művésznő elmondotta, rajzfilmstúdióban dolgozott, egész nap rajzolt, és amikor gyesre vonult (két, végtelenül bájos kisdéd édesanyja) érezte a rajzolás hiányát. Egyszerűen „fájt” a keze, rajzolnia kellett. Rajzol hát, igaz, leginkább éjjel – amikor ideje engedi. Ötletei valahonnan a toposz noétoszból jönnek, a technikájával ötvöződve új műfaj születik. Mert – bár neve nincs neki – amit Szűcs Édua csinál, nyilvánvalóan nóvum. És e nóvum miatt érvénytelen a vele szembeni gáncsoskodás. Szatirikus, groteszk, ironikus rajzok? Biztos, ám ez kevés. Kegyetlen, gonosz, W. Busch-i világlátás? Ez kevésbé biztos, bár van benne valami. Mert több mint szatíra, több mint groteszk, több mint irónia ami e rajzokból sugárzik, aminthogy bizonyosan nem buschi a kétségtelen „kegyetlenség” sem. Szeretet van benne, meg még ki tudja mi minden. Szóval bonyolult, összetett, gazdag művészet.

Olyan, amelyet ez idáig (bár rajzait közölte számos lap, a *Hócipőtől* a *Poénon* át a *Diliig*, a *Nők Világától* a *Heti Budapesten* át a *Népszabadságig*; kiállítása is volt a szegedi Móra Múzeumban, a pesti Kertészeti Egyetemen) igazi mivoltában még nem fedeztek fel. Amint a rajzfilmstúdióban sem jöttek rá, hogy ezeknek az ötleteknek önálló filmek járnának, e kéznek nem mások ötleteit kellene naphosszat másolnia.

Míg azonban filmmé, teljesen újszerű, a világhírt is bátran meghódítható filmmé nem válnak e különös tehetség rajzos ötletei, gyönyörködünk bennük grafikaként, egy fantasztikus világ egyedi leképezéseiként, egy elfisch irónia remekeiként.

Vajda Kornél